

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Заместник-министър на земеделието и храните

6/19/2025

X 93-3145/19.06.2025

Signed by: Habibe Husnieva Topuklieva

ДО
МИНИСТЪРА НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
Д-Р ГЕОРГИ ТАХОВ

ОДОБРЯВАМ:

19.6.2025 г.

X

Д-Р ГЕОРГИ ТАХОВ

Signed by: Georgi Shterev Tahov

ДОКЛАД

ОТ

Г-Н СТЕФАН БУРДЖЕВ – ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И
ХРАНИТЕ

Относно: Извършените дейности през 2024 г., касаещи изпълнението на Решение № 261 от 04 април 2024 г. на Министерския съвет за одобряване на План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Високопатогенна инфлуенца по птиците в Република България

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

С Решение № 261 от 04 април 2024 г. на Министерския съвет е одобрен Плана за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Високопатогенна инфлуенца по птиците (ВПИП) в Република България за периода 2024 – 2026 г. Стремехът е към постигане на координиран подход при борбата със заболяването, като

са предвидени комплекс от мерки в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/429¹ и Делегиран регламент (ЕС) 2020/689².

Основната цел на Плана е превенция, ограничаване на разпространението и щетите, които нанася Високопатогенна инфлуенца по птиците и постепенно изкореняване, доказване и придобиване статут на свободна от заболяването страна/регион чрез прилагане на координирани, повсеместни и системни действия от всички заинтересовани страни – различни държавни институции и неправителствени организации. Ефективността на заложените мерки зависят от дългосрочното им прилагане и координираният подход.

Ежегодният доклад за изпълнението на мерките по Плана се изготвя от Министерство на земеделието и храните и в тази връзка представям на Вашето внимание доклад за извършените дейности през 2024 г.

РЕЗЮМЕ: През 2024 г. успешно са изпълнени дейностите заложи в Плана, съгласно компетенциите и правомощията на определените институции, не са отчетени затруднения, както и не са постъпвали предложения за отмяна или изменение на мерките. На този етап ангажираните с изпълнението на дейностите в Плана институции и организации не съобщават за констатирани проблеми и необходимост от осигуряване на допълнителни финансови средства.

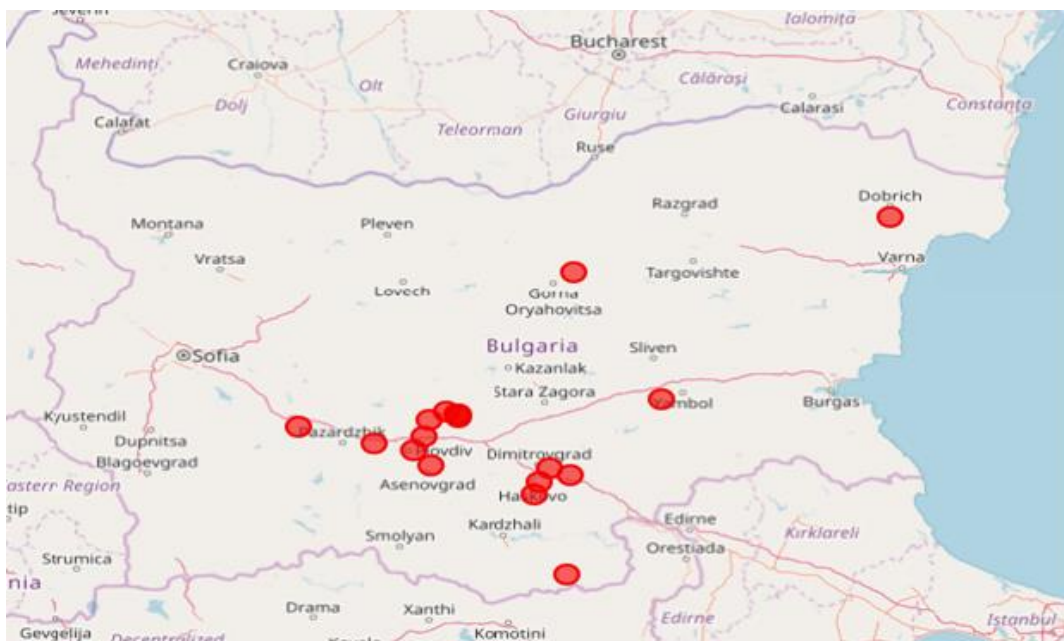
I. Обща информация:

През 2024 г. са обявени общо 18 огнища в 7 области на страната (Велико Търново, Добрич, Пазарджик, Пловдив, Кърджали, Хасково и Ямбол), с общ брой засегнати животни – 1 178 293. Заболяването е констатирано след пробовземане от официален ветеринарен лекар при домашни птици с клинични признаци – основно бройлери, кокошки носачки и водоплаващи видове. Болестта често протича асимптоматично, с много ниска или липсваща смъртност. В част от засегнатите стада са установени само антитела, което е показател, че животните са преболедували инфекцията.

Относно инфлуенцата по дивите птици, през отчетния период е регистриран и потвърден един случай – на 23.04.2024 г., при два екземпляра бял щъркел (*Ciconia ciconia*) в област Хасково.

¹ Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година за заразните болести по животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните

² Делегиран регламент (ЕС) 2020/689 на Комисията от 17 декември 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правилата за надзор, програмите за ликвидиране и статута „свободен от болест“ за някои болести от списъка и нововъзникващи болести

Фигура 1 – местоположение на установените през 2024 г. огнища на ВПИП, на територията на Р България

В Европа през 2024 г. са обявени повече от 380 огнища по домашни птици и много случаи при диви птици.

II. Изпълнение на плана от компетентните институции и ведомства:

1. Министерство на земеделието и храните (МЗХ):

Организиран и проведен е множество работни срещи в Министерството на земеделието и храните, с участието на заинтересованите държавни институции и браншови организации. Основните теми на срещите са за обсъждане на възможни варианти за стратегия и официален план за ваксинация срещу Високопатогенна инфлуенца по птиците, както и обсъждане на мерките за справяне с негативните последици от заболяването. От страна на МЗХ е координирана дейността на работна група по Заповед № РД09-1163/13.11.2023 г., изменена със Заповед РД09-87/01.02.2024 г. на министъра на земеделието и храните и е изготвен анализ относно необходимостта от разработване на Стратегия за ваксинация срещу Високопатогенната инфлуенца по птиците в изпълнение на задачата на работната група, одобрен с доклад 93-6440-27.03.2024. Анализът е високо оценен от техническа мисия на екипа от експерти на Европейската Комисия EUVET, проведена в България през периода 10-12.09.2024 г.

Актуализиране на националното законодателство:

През 2024 г. с изменение на Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД) (изм. и доп. ДВ. бр.23 от 19 март 2024г.) разходите за извършване на почистване, дезинфекция и дезинсекция на животновъдни обекти засегнати от особено опасна

заразна болест са включени към средствата за покриване на разходите, свързани с епизоотични рискове, които се осигуряват от бюджета на Министерство на земеделието и храните.

През 2024 г. е обнародвано изменение и допълнение на Наредба № 8 от 2020 г. за условията и реда за извършване на дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация при ограничаване и ликвидиране на болестите по животните (изм. и доп. ДВ. бр.53 от 21 юни 2024г.), с цел осигуряване на условия за своевременно извършване на дейностите по почистване, дезинфекция и дезинсекция на засегнатите животновъдни обекти и предотвратяване на възможността от разпространение на заразното заболяване. Въведен е и унифициран подход при сключване на договорите между областните дирекции по безопасност на храните и физическите и юридически лица извършващи тези дейности, като след приключване на дейностите е предвидено изготвяне на протокол, който да бъде подписан и от собственика или ползвателя на засегнатият обект. Регламентирано е също задължение на собствениците и ползвателите на животновъдни обекти да присъстват, подпомагат и участват при необходимост в дейностите по почистване, дезинфекция, дезинсекция и дератизация в засегнатия обект.

Със Заповед РД09-500/10.05.2024 г. на министъра на земеделието и храните е създадена работна група със задача изготвяне на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 44 от 20 април 2006 г. за ветеринарномедицинските изисквания към животновъдните обекти. В резултат на което са проведени и множество срещи, текстовете са обсъждани по същество, като проектът цели да се:

- преразгледат и оптимизират мерките за биосигурност в обектите за отглеждане на птици и превенция на заболяването „Инфлуенца по птиците“;
- актуализират действащите изисквания към животновъдните обекти за отглеждане на птици и свине при спазване на мерките за биосигурност;
- създадат на нови регулации – за мобилно отглеждане на птици на открито в преместваеми конструкции (фургони) или съоръжения и отглеждане на всички видове пъдпъдъци в дивечови ферми.

Надзорни дейности, официален и лабораторен контрол в птицевъдните обекти

През 2024 г. в рамките на провеждания надзор са изследвани общо 14 276 броя проби чрез PCR, 17 152 броя проби чрез реакция на вирусна хемаглутинация (РВХА) и 4 770 броя проби чрез ELISA. Пробите са обработени в трите лаборатории в системата на Българската агенция по безопасност на храните – Националната референтна лаборатория при НДНИВМИ, както и в изпитвателните лаборатории към ОДБХ – Стара Загора и ОДБХ – Велико Търново.

За докладвания период в индустриалните птицевъдни обекти са извършени 598 бр. клинични прегледа и 537 бр. проверки за спазване на мерките за биосигурност. При извършените проверки са съставени 211 бр. предписания свързани с нарушения на мерките за биосигурност, съхранение на СЖП и нередовна документация. За същия период са издадени 6 бр. АУАН, отнасящи се до липса на документация и системно неспазване на мерките за биосигурност.

По отношение на надзора и контрола в животновъдни обекти тип „лично стопанство“ за отглеждане на птици са извършени следните дейности: 436 бр. клинични прегледи, 103 бр. проверки за спазване на мерките за биосигурност и са съставени 6 бр. предписания.

В допълнение през 2024 г. са извършени и общо 18 проверки за биосигурност и клинични прегледи в ловно рибарско дружество (ЛРД) от ОВЛ в ЛРД В. Преслав, ЛРД „БАЛКАН“ 2001, ЛРД „СОКОЛ“, ЛРД „ГЛИГАН“.

Оценка, комуникация и управление на риска от ВПИП

Центърът за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) за 2024 г. разработи няколко научни становища, относно оценката на риска по отношение на високопатогенната инфлуенца А по птиците в България. Публикувани са на електронната страница на ЦОРХВ. Изготвени са:

- Становище относно оценка на риска на птицевъдни обекти с положителни резултати за антитела по отношение разпространението на Инфлуенца А по птиците;
- Становище относно оценка на риска за идентифициране на зони с висок риск и уязвими популации в сектора на птиците в България по отношение на Високопатогенната Инфлуенца А по птиците;
- Становище, базирано на проучванията в сферата на разпространението на Високо патогенната инфлуенца А по птиците (НРАІ) на територията на Република България, касаещи ветеринарномедицинските изисквания към животновъдните обекти, обсъждани в Наредба № 44 от 20 април 2006 г. – отстояния между животновъдните обекти и гъстота на птицеферми и животни на единица площ;
- Становище, относно оценка на риска от разпространение на вируса на инфлуенца А при крави в България, Годишен доклад относно надзора на Инфлуенца А при домашни и диви птици в държавите-членки на Европейския съюз през 2022 г., Изготвени са пет (5) епидемиологични анализа на Инфлуенца А по птиците за периода юли – септември 2023 г.; септември -

декември 2023 г.; декември 2023 г. – март 2024 г.; март – юни 2024 г.; юни – септември 2024 г.;

- Дванадесет (12) броя становища за оценка на риска при повторно населване в птицевъден обект след огнище на НРАІ.

Основните заключения и препоръки относно заболяването Инфлуенца А по птиците са:

- Рискът от проникване на вируса сред домашните птици се определя като ниво СРЕДНО към ВИСОКО.
- Няма данни до момента за засегнати в България видове бозайници и хора, въпреки широкото разпространение на вируса в други европейски страни сред дивата популация и засегнатите котки, норки, лисици и др. Рискът от проникване на вируса сред бозайници се определя като ниво НЕЗНАЧИТЕЛНО към МНОГО НИСКО ниво.
- Анализът на НРАІ H5N1 от 2024 г. показва генетична близост между изолатите. Явно вирусът циркулира в страната, съхраняван в околната среда, дивите и домашни птици. Предаване на вируса от ферма на ферма обаче става, най-вероятно чрез дивите птици. Доказателство за това е появата на вирус изолиран от лебед от Румъния (A/swan/Rumania/15862 23 VIR10497-3/2023) в клъстера на Българските изолати от 2021-2024 г.
- Социалният фактор не е за пренебрегване, за това периодичните обучения на персонала, трябва да останат неизменна стъпка в общата концепция за справяне с НРАІ.
- Въпреки въведените мерки за биосигурност, се установяват пропуски в някои ферми. Необходимо е непрекъснато и неизменно старание в посока подобряване на биосигурността. Тя е основният метод за предпазване от инфекцията с НРАІ.
- Наличието на множество молекулярни маркери, които показват зоонозния потенциал на анализираният вирус от България е сигнал за опасност както за здравето на животните така и на хората. Своевременното секвениране на новите вируси, както и публикуването им в световните база данни (<https://gisaid.org/>; <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/>) е от изключителна важност.
- Повишаване на осведомеността сред сектора на говедовъдството. Ситуацията с НРАІ H5N1 при млечни крави в САЩ се развива бързо и важни характеристики на екологията на заболяването, като източник на инфекцията, динамика на предаване и продължителност на инфекцията, все още се изследват и могат да варират в зависимост от контекста, въпреки това е препоръчително да се повиши осведомеността особено на хората, работещи в сектора на говедовъдството.

- Тестване на преживни животни във високорисковите райони. Следвайки препоръките Националният референтен център за Инфлуенца по птиците и Нюкаслска болест (NRC AI/ND) на IZSVe, би било полезно да се направят проучвания и скрининг на фермите във високорисковите райони на България, където са докладвани предишни огнища на птичи грип при домашни птици и диви птици, с цел да се предотврати евентуална епидемия сред стадата с преживни животни.

Подобряване на информираността, чрез обучения и запознаване с добри практики:

През 2024 г. бе създадена организация от Изпълнителна агенция по горите за провеждане на информационна кампания на ловци от ловните дружини. Кампанията бе насочена главно върху осъществяването на надзор, превенцията, спазване на мерките за биосигурност, взимане на проби и сигнализиране при открити трупове на птици, със съмнения за заболяването Високопатогенна инфлуенца по птиците.

Сформиране на екипи за епизоотично проучване - обучение, разработване на въпросници, мобилизиране в случай на необходимост

Със Заповед № РД09-1145 от 06.11.2023 г. на министъра на земеделието и храните е определен поименният състав на постоянната комисия, която да извършва епизоотично проучване при възникване на територията на страната на огнища на особено опасни заразни болести, посочени в заповед на министъра на земеделието и храните.

Извършени дейности на горски територии

Всяко тримесечие Регионалните дирекции по горите (РДГ) представят в Изпълнителна агенция по горите, справка за извършените претърсвания на територията им и откритите умрели диви птици. През 2024 г. от страна на РДГ, Държавните предприятия (ДП) по чл. 163 от Закона за горите и неговите териториални поделения, са извършени 11980 проверки, като за същите няма констатирани трупове на диви птици.

Създадена е необходимата организация, от страна на РДГ, ДП по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения, за вземане, транспортиране, предоставяне на проби от диви птици за лабораторни изследвания, както и за оказване на пълно съдействие при прилагане на мерки в случай на констатиране на ВПИП.

Задължително се предоставят проби за изследване наличието на вируса на инфлуенца по птиците, от всички ферми производители на дивеч за разселване, преди извършване на разселване на местен дребен дивеч във всички ловностопански райони.

Издадени са Разрешения за ловуване с научноизследователска цел с номера 4 и 6 на БАБХ, съгласно чл. 54, ал.4 от Закона за лова и опазване на дивеча (ЗЛОД) и чл.75, ал.1 от Правилника за прилагане на ЗЛОД (ППЗЛОД), за осъществяване на активен надзор. Осъществяващите острела са задължени да вземат проби от отстреляните птици (цели трупчета и клоакални или орофаренгиални тампон проби), които да се регистрират в модул „Лов“ и да се изпратят за изследване в Национална Референтна Лаборатория за „Инфлуенца А и Нюкясылска болест по птиците към НДНИВМИ.

2. Министерство на вътрешните работи (МВР)

В изпълнение на дейностите от Плана МВР оказва съдействие на Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ) и областните дирекции по безопасност на храните (ОДБХ) в случаите, когато се възпрепятства изпълнението на служебните задължения на служителите им при отказ за достъп до обекти.

Столичната и областните дирекции на МВР извършват съвместни проверки с представителите на БАБХ, както и други контролни органи на територията на цялата страна. Проверките касаят нерегламентирано разпространение на суровини и храни от животински произход без ветеринарномедицински документи в търговската мрежа, в т.ч. пазари, нерегистрирани обекти и онлайн търговия. В тези случаи служителите на МВР оказват съдействие на БАБХ, съобразно функционалната си компетентност.

При възникване на огнища на зараза се осигуряват 24 часови полицейски постове на определените от съответната ОДБХ пропускателни пунктове, като през миналата година е осигурен полицейски пост във връзка с установено огнище на Високопатогенна инфлуенца по птиците в птицеферма в с. Стефаново, община Добрич.

Осъществени са проверки на пътни транспортни средства за нерегламентирано придвижване и/или търговия на животни, в т.ч. птици, както и за спазване на изискванията за хуманното отношение към животните и птиците по време на транспортирането им. Служители от ОДМВР участваха в заседанията на областните и общинските епизоотични комисии. Секторите „Противодействие на икономическата престъпност“ при областните дирекции на МВР оказват съдействие при наличие на данни за разпространение на суровини и храни от животински произход без ветеринарномедицински документи в търговската мрежа, в т.ч. пазари, нерегламентирани обекти и онлайн търговия.

Съгласно Наредба № 3 от 27 януари 2021 г. за условията и реда за обезвреждане на странични животински продукти и на продукти, получени от тях, извън обектите, регистрирани в областните Дирекции по безопасност на храните, регионалните дирекции на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ (ГДПБЗН) в

областите Варна, Враца, Добрич, Кърджали, Пазарджик и Плевен са предоставили становища при определянето на терените за загробване.

Проверка за неправомерно въвеждане на живи животни и хранителни продукти, включително личния багаж на пътниците:

На граничните контролно-пропускателни пунктове в страната е оказвано съдействие на компетентните институции за ефективен граничен контрол, с цел установяване на нерегламентирано движение през границата на живи животни и суровини/храни от животински произход. Извършвани са проверки, на база оценка на риска на превозните средства, пратки, включително и на личния багаж на пътниците, влизащи в Република България. Осъществени са мероприятия с цел превенция и недопускане на внос, включително и за лична консумация на живи животни и суровини/храни от животински произход. Структурите на БАБХ са уведомявани своевременно при съмнение или установяване на нерегламентиран внос, износ и транзит на животни, храни и продукти, които се изземват с протокол и впоследствие се унищожават.

3. Министерство на околната среда и водите

През 2024 г. експерти на 10 регионални инспекции са участвали в заседания на Областни епизоотични комисии във връзка с предотвратяване разпространението на заболяването Високопатогенна инфлуенца по птиците. В национално организиран мониторинг „Среднозимно преброяване на водолюбивите птици” са взели участие 11 РИОСВ, като данните са предоставени на Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС).

ИАОС координира и възлага дейности към Националната система за мониторинг на състоянието на биологичната разнообразие (НСМСБР) в България. В периода 13-16.01.2024 г. се проведе 48-то Среднозимно преброяване (СЗП) на зимуващите водолюбиви птици, като бяха посетени 279 водоеми, влажни зони, реки, язовири основни водоеми по черноморското ни крайбрежие. В преброяването взеха участие представители на ИАОС, РИОСВ и ДНП „Централен Балкан” при МОСВ, учени от БАН и специалисти и доброволци от Неправителствени организации, включително Българско дружество за защита на птиците, НЛРС ”Съюз на ловците и риболовците в България” и др.

През 2024 г., в рамките на договор между ИАОС и ДЗЗД „БДЗП - НПМ - ПТИЦИ“, са проведени и теренни наблюдения на гнездящите видове птици в България в изпълнение на методиката за мониторинг на гнездящи видове птици към Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие (НСМСР).

В обхвата на извършените през 2024 г. дейности и теренни наблюдения, по двете схеми за мониторинг (СЗП и мониторинг на гнездящи видове птици) не са докладвани данни за диви водолюбивы птици, които са били болни или умрели.

Регионалните лаборатории към ИАОС изпълняват мониторинг на повърхностни и подземни води, съгласно утвърдени със Заповед №РД- 24/12.01.2024 г. на министъра на ОСВ програми и мрежи за мониторинг на води. Програмите са разработени от 4-те Басейнови дирекции (БД), със срок на изпълнение календарната 2024 г. и включват програми за мониторинг на повърхностни и подземни води, и програми за мониторинг на седименти и биота. В програмите са включени и пунктове, които отчитат състоянието на водните тела, които могат да бъдат засегнати от загробването.

От 4-те басейнови дирекции информират, че за 2024 г. на база резултатите от мониторинга не е отчетено въздействие върху повърхностните и подземните води, в районите на възникнали огнища със заболяването Високопатогенна инфлуенца по птиците.

Басейнови дирекции дават становища при определянето на терените за загробване. През 2024 г. за съгласуване са постъпили искания за одобряването на общо 140 бр. имота. След разглеждането им са определени като:

- подходящи – 67 имота;
- неподходящи – 73 имота.

Дирекции „Национални паркове“ информират, че през 2024 г. няма случаи на намерени мъртви или птици със съмнително поведение и не са подавани сигнали към БАБХ. Служителите им редовно получават обучение от експерти за взимане, опаковане и транспортиране на проби от диви птици, в случай че същите бъдат намерени на територията на НП. Служителите са оборудвани с необходимите технически средства и дезинфектанти.

4. Министерство на здравеопазването

Във връзка с обявени огнища на Инфлуенца А (грип) по птиците в животновъдни обекти в област Добрич, област Пазарджик и област Хасково, съответните регионални здравни инспекции са издирили лицата, работили в контакт със заразените птици в животновъдните обекти и лицата, участвали в ликвидиране на огнищата с оглед осигуряване на медицинско наблюдение от общопрактикуващите лекари. Предвид, че сред наблюдаваните лица не са регистрирани заболявания, не са изпращани проби за вирусологично изследване в Националната референтна лаборатория (НРЛ) „Грип и ОРЗ“ към НЦЗПБ. Поддържана е оперативна връзка и обмен на информация с областните дирекции по безопасност на храните.

Част от регионалните здравни инспекции са публикували на електронните си страници или са поставили на общодостъпни места в сградите на инспекциите информационни материали и препоръки за предпазване от заразяване с птичи грип.

Представители на регионалните здравни инспекции са участвали в заседания на областните и общинските епизоотични комисии.

В НРЛ „Грип и ОРЗ“ се извършва диагностика на случаи на инфекция при хора, причинени от високопатогенната инфлуенца А/Н5 по птиците. При получаване на клинични проби (носогърлени секрети) от болели лица, осъществили контакт със заразени птици, се провежда изследване чрез real-time RT-PCR за доказване на грипен вирус А/Н5, както и на сезонни човешки грипни вируси.

През последните две години в лабораторията са изследвани два такива случая:

През 2023 г. е изследвана проба на жена, участвала в ликвидиране на огнища на птичи грип в два обекта за отглеждане на птици в област Добрич. Пациентката съобщава, за болки в гърлото, продуктивна кашлица, хрема и задух. Пробата е изпратена от РЗИ Добрич.

През 2024 г. е изследвана проба на мъж, който съобщава за контакт с болни птици. Липсва подробна информация за здравословното му състояние и за естеството на контакта.

И при двамата пациенти не се доказва грипен вирус А/Н5, както и сезонни грипни вируси. При втория пациент е идентифициран риновирус.

5. Областни управители

Всички областни управители докладват, че във връзка с приетият План и във връзка с изпълнението на допълнителни Заповеди за контрол на болестта, издадени от изпълнителния директор на БАБХ, са провели периодични или извънредни заседания на Областни епизоотични комисии и/или общински епизоотични комисии. На тях са набелязани конкретните мерки, засиления контрол на уязвими места с цел превенция и ограничаване на заболяването, провеждането на информационни кампании, както и координирането на съвместните действия.

6. Кметове на общини, на райони и на кметства

Местните власти информират, че са указали необходимото съдействие на контролните органи на БАБХ по налагане на предпазвателните мерки по овладяване на заразата, в т.ч. по линия на ограничителни предпазни зони, определяне на площадки за „хуманно“ изгаряне на заразените птици и продукти, въвеждане на кръги ограничения в движението на птици и субпродукти.

Техни представители са взели участие в междуведомствената работна група по обновяване на Наредба № 44 от 20.04.2006 г. за изискванията към животновъдните обекти, предизвикано от зачестилите случаи на птичи грип у нас. Изводите от работата ѝ и от практиката в определени региони на страната сочат, че „причинителите“ са не толкова „занижените“ нормативни изисквания, колкото наложилите се печеливши и законосъобразни бизнес практики на несъвсем хуманно гушене на водоплаващи птици и индустриално „отглеждане/угояване“ на бройлери.

7. Висши учебни заведения с обучение по ветеринарна медицина

Тракийски университет, гр. Стара Загора:

Доц. д-р Георги Желев от секция „Епидемиология, инфекциозни болести и превантивна медицина“ към ВМФ на ТрУ е включен в състава на координационния съвет към Министъра на земеделието и храните за особено опасни болести по животните и зоонози (Заповед № РД09-865/22.08.2023 г. на министъра на земеделието и храните) и взима участие в дискусиите.

Извършени са 11 бр. външни независими Одити на мерките за биосигурност, въведени в птицевъдни обекти с констатирана ВПИП, чрез които да се оцени и гарантира ефективността на протиепидемичните мерки, за да се предотврати повторното проникване на вируса на ВПИП.

Проведен е обучителен курс на тема ”Протиепидемични мероприятия в животновъдни обекти: Дезинфекция, Дезинсекция, Дератизация” (24-27.09.2024 г.), в който взеха участие 16 бр. земеделски стопани и заети в техните стопанства лица. Тематиката на обучението беше пряко свързана с превенцията и предотвратяване разпространението а ВПИП. Обучението беше проведено в изпълнение на договор BG0RDNP001-1.001-0004-C01 по Проект „Професионални обучения за земеделски стопани за надграждане на техни е знания и умения, водещи до повишаване конкурентоспособността на техните стопанства” финансиран от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони.

Проведено е обучение на собственици и работници в птицевъдни обекти на теми „Биологична сигурност в птицевъдни обекти: Изготвяне на индивидуален план за биосигурност. Идентификация на критичните контролни точки и процедури а управлението им”, „Програми за почистване, дезинфекция, дезинсекция и дератизация: Принципи, процедури, документиране, контрол”, „Оперативен (контингенс) план за прилагане на спешни мерки при констатиране на ВПИП в птицевъдните обекти:

Принципи, процедури, документиране” и „Контрол на вредните гризачи в птицевъдните обекти: стратегия а устойчиво намаляване числеността на гризачите”. Обучението е организирано от Съюза на птицевъдите в България и е проведено на 21.02.2024 г. в хотел „Плаза”, гр. Пловдив.

Проведен е обучителен семинар на собственици и работници в птицевъдни обекти на тема „Дезинфекцията — ключова роля в защитата на птицефермите т птичи грип”. Обучението е организирано от фирма „Цар-95” ООД, на 27.03.2024 г. в гр. Севлиево.

Следят глобалната и регионална епидемична обстановка и извършват анализ на тенденциите в разпространението на заболяването и ефективността на прилаганите мерки, с оглед изготвяне на предложения за оптимизиране на контрола.

Преподавателите от секцията акцентират върху епидемиологичните характеристики, клиничните симптоми и мерките за превенция и контрол на високопатогенната инфлуенца по птиците по време на лекционните и практически занятия със студентите по специалността „Ветеринарна медицина”, с оглед бързо разпознаване на заболяването и мотивирано убеждение за значимостта на противоепидемичните мерки. Провеждат и множество неформални информационни кампании при професионалните си контакти със собственици и работници в птицевъдни стопанства, касаещи ранното разпознаване на симптомите, бързата реакция при съмнение и констатиране на заболяването, както аргументация и мотивация за необходимостта от изпълнението на предвидените от нормативната уредба противоепидемични мерки.

Лесотехнически университет, гр. София:

Всички преподаватели и специалисти, които имат пряко или косвено отношение към Плана, системно извършват следните дейности:

- По време на лекционните курсове на студентите по специалността „Ветеринарна медицина“ представят всички аспекти свързани с контрола на болестта;
- Системно инициират и провеждат информационни кампании за превенцията и предотвратяване разпространението на ВПИП на собственици на животни, гледачи във ферми, ловци и други лица, свързани с отглеждането и/или стопанисването на домашни и диви птици. Преподавателския състав към Факултет „Ветеринарна медицина“ и Факултет „Горско стопанство“ със Специалността „Ловно стопанство“ подпомага процеса чрез контактите си в ловните стопанства и волиери.
- Обсъждат различни варианти за засилване на мерките на активния и пасивния надзор на ВПИП в зависимост от последните научни разработки в направлението. Всички специалисти са в постоянен контакт с официалните държавни

служби и професионални организации, с които се обменя актуална информация за заболяването.

8. Български ветеринарен съюз (БВС)

Регистрираните ветеринарни лекари (РВЛ), които упражняват ветеринарномедицинска практика и осигуряват: ветеринарномедицинско обслужване и поддържат списък на обектите обслужвани от РВЛ за съответната територията, уведомяват при установено нерегламентирано отглеждане; взимат и изпращат проби от домашни птици, отглеждани в животновъдни обекти, които обслужват; извършват дейности по Програмата за надзор на болестта Инфлуенца при домашни и диви птици в Република България, в случай на делегиране на такива от страна на ЦУ на БАБХ; при съмнение или възникване на епизоотии или при проява на масова смъртност при животни в един или повече обекта РВЛ предприемат ограничителни мерки и уведомяват незабавно ОДБХ, БВС и кмета на общината и кметството, на чиято територия са обектите; регистрираните ветеринарни лекари изпълняват разпорежданията на ОДБХ за профилактика, ограничаване и ликвидиране на епизоотии и други масови болести и уведомяват официалните ветеринарни лекари при ОДБХ при установяване на животни, които представляват епизоотичен риск; извършват регулярни посещения в обектите, обслужвани от тях с честота определена след оценката на риска и съдействат на собствениците на обекти при изготвяне на планове за спешни мерки (контингенс-планове) на обектите и предоставят съвети и информация относно изискванията за биосигурност. Представители на БВС са включени в състава на областните и общинските епизоотични комисии.

9. Ловни сдружения

Български ловно рибарски съюз (БЛРС) информират, че през 20204 г. в районите стопанисвани от Ловно рибарски сдружения (ЛРС), членове на БЛРС, не са обявявани огнища на болестта и в тази връзка БАБХ не предписа извънредни мерки в районите, които да засегнат процеси на задивечаване с ловни птици по места. При закупуване на ловни птици от съответните развъдници, са изискани и получени документи доказващи здравословното състояние на птиците. При превоза на птиците са спазени всички изисквания за дезинфекция и документи, предвидени в Плана. Преди естественото развъждане в природата птиците са ограничавани в карантинни помещения и дворове в необходимия срок и са разселвани при съответния ветеринарен контрол. В районите стопанисвани от техни членове не са наблюдавани случаи, предполагащи съмнение за епизоотии сред диви птици.

На териториите на ЛРС през 2024 година са разселени общо 1730 броя фазани и 450 броя яребици.

10. Научни и неправителствени организации с експертиза в областта на орнитологията

Сдружение „Зелени Балкани-Стара Загора“ и в частност Спасителен център за диви животни информират за мерките, предприети от екипа им през 2024 година, а именно:

- Представител на Спасителния център за диви животни към Сдружение „Зелени Балкани-Стара Загора“ е бил част от експертите, участващи в свиканите от Областния управител на област Стара Загора епизоотични нарочни комисии с фокус Високопатогенна инфлуенца по птиците;
- Екипът е информиран периодично и своевременно за обявените под карантина зони в страната, като последните бяха изключвани от сферата на дейностите до отмяна на карантината;
- През цялата година стриктно са спазвали правилата за дезинфекция на входа на портала на основните сгради, както са извършвали редовни почиствания и дезинфекция на помещения и инвентар;
- При дейностите на терен са следили за необичайно голяма и клинично специфична смъртност при дивите птици с готовност при съмнение за смърт или с признаци на остро контагиозно заболяване да подават сигнал до компетентните институции.

11. Браншови организации

Съюзът на птицевъдите в България (СПБ) докладват, че са браншова организация, която работи ежедневно за разширяване на възможностите на членовете си и заинтересованите страни в птицевъдството чрез лидерство, подкрепа, застъпничество и обучение. За 2024 година СПБ е организиран и провел 6 обучения на бизнес операторите в сектор „Птицевъдство“, чрез които са предоставени познания за основните изисквания на националното и европейско законодателство по отношение на болестите по животните, вкл. и зоонозите, мерките и принципите за биологична сигурност, добрите животновъдни практики в сектора с на над 350 обучени лица. Специален акцент е обърнат на резистентността към лечението, включително антимикробната резистентност. Постоянната комуникация за членовете на СПБ е от ключово значение за екипа на асоциацията. На интернет страницата на Съюза се поддържа актуална информация за действащите нормативни уредби на Европейско и Национално ниво.

Специален фокус при борбата със заболяването Високопатогенна инфлуенца по птиците е обсъждане на допълнителните по-строги национални мерки за контрол, които се въвеждат със Заповеди на Изпълнителния директор на БАБХ. При въвеждане на допълнителни мерки, СПБ, информира своите членове, както и дава допълнителни насоки за тяхното коректно и унифицирано изпълнение.

През 2024 г. СПБ е продължил активната работа при изготвяне на експертни становища по различни теми, касаещи сектора. СПБ изготви и представи пред компетентните държавни органи над 30 становища в защита на интересите на своите членове по проекти на Закони, Наредби, заповеди и други. Инициирани са изменения на три Наредби, а именно Наредба № 1³, Наредба № 8⁴ и Наредба № 44⁵, чрез които се цели законодателните норми да бъдат адаптирани към съвременните тенденции в сектора. Чрез това участие СПБ е част от обсъждането на нормативната рамка, касаеща бизнеса, внасят становища по предстоящи нормативни промени, инициират промени по вече съществуващи актове. СПБ успешно ангажира членовете в дейността на Съюза за защита интересите на бранша, в резултат на което фирмите сами подават информация за идентифицирани от тях проблеми и след това дават обратна връзка по изготвените становища.

Съюзът на птицевъдите в България, ежегодно организира и провежда бизнес изложение и международна конференция, който е единственият по рода си птицевъден форум, който предоставя на фермерите знанията, инструментите и контактите, необходими за постигане на оптимални решения на настоящи и бъдещи проблеми. Форумът е проведен на 10 и 11 Септември 2024 г. в Интер експо център София. Програмата на конференцията е била разделена на три основни „пътеки“ – „Благополучие на животните“, „Зелена ферма“ и „Умна ферма“ – целящи да предоставят експертна стратегия и информация за идеите и технологиите, с които най-умело и ефикасно да се планира, управлява и оптимизира всяка птицеферма. Обратната връзка от участниците подчерта ползата от събитието. Оценени са високо възможностите да се

³ Наредба № 1 от 5 януари 2018 г. за условията и реда за извършване на дезинфекции, дезинсекции и дератизации (Обн. ДВ. бр.7 от 19 януари 2018г., изм. ДВ. бр.9 от 2 февруари 2021г., изм. и доп. ДВ. бр.67 от 4 август 2023г.)

⁴ Наредба № 8 от 5 ноември 2020 г. за условията и реда за извършване на дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация при ограничаване и ликвидиране на болестите по животните (Обн. ДВ. бр.97 от 13 ноември 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.53 от 21 юни 2024г.)

⁵ Наредба № 44 от 20 април 2006 г. за ветеринарномедицинските изисквания към животновъдните обекти (Обн. ДВ. бр.41 от 19 май 2006г., изм. ДВ. бр.102 от 19 декември 2006г., изм. ДВ. бр.40 от 18 април 2008г., изм. ДВ. бр.48 от 23 май 2008г., изм. ДВ. бр.90 от 17 октомври 2008г., изм. ДВ. бр.50 от 2 юли 2010г., изм. ДВ. бр.10 от 3 февруари 2012г., изм. ДВ. бр.94 от 30 ноември 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.69 от 6 август 2013г., изм. ДВ. бр.15 от 21 февруари 2014г., изм. и доп. ДВ. бр.62 от 29 юли 2014г., изм. и доп. ДВ. бр.44 от 10 юни 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.56 от 11 юли 2017г., изм. ДВ. бр.17 от 23 февруари 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.42 от 22 май 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.5 от 17 януари 2020г., изм. ДВ. бр.6 от 22 януари 2021г., изм. и доп. ДВ. бр.56 от 30 юни 2023г.)

запознат с новаторски решения и възможности за зелени и дигитални инвестиции, които надграждат традиционните фермерски инвестиции.

12. Фуражния сектор

Съюзът на производителите на комбинирани фуражи информира, че представлява сектора за производство фуражните добавки, премикси и комбинирани фуражи, включително и търговците на фуражи и хранене на животните в Република България. Нашите членове са български производители и търговци на храни за животни, които инвестират всеки ден, за да произвеждат безопасни, висококачествени и устойчиви фуражи. Това, което животните ядат, играе важна роля за тяхното здраве, но също така и за здравето на хората.

Част от членовете на Съюза на производителите на комбинирани фуражи са със затворен цикъл на производство, т.е. от производството на комбинирани фураж до отглеждане и хранене на животни, отглеждани в собственото им животновъдно стопанство, включително домашни птици, чиято крайна продукция попада в обхвата на Закона за храните.

Безопасността на фуражите е пряко свързана с предпазване на здравето на животните и хората. Недопускането на разпространението на заболявания предотвратява вероятността от икономически загуби в животновъдния сектор.

През 2024 г. извършените дейности от членовете на СПКФ, включително и от Съюза са както следва:

- Замърсените фуражи са един от възможните пътища за пренос на Високопатогенна инфлуенца по птиците. Операторите в сектора осъзнават своята отговорност и са предприели всички необходими действия за недопускане на разпространението на фуражи, които могат да бъдат преносители на заболяването. За да бъдат предпазени фуражите от замърсяване и възможността да бъдат източник на пренасянето на вируса във фермата във всички фуражни заводи се извършва дезинфекция на транспортните средства преди натоварването на фуража и доставката му до фермата. Поддържат се писмени записи, които могат да бъдат проследени.
- Всеки един оператор е въвел, изпълнява и поддържа актуални процедури основани на принципите на HACCP.

С цел да бъдат подпомогнати операторите, които произвеждат фуражи СПКФ извърши превод на български език на Препоръките на FEFAC за разработване на план за биосигурност във фуражната индустрия за производство на комбинирани фуражи в Европейския съюз, версия 1.0. Препоръките са разпространени до всички членове на

СПКФ с препоръка да преразгледат своите НАССР планове и в случай на необходимост да ги актуализират.

- Във връзка изпълнението на изискванията на чл. 26в от Закона за фуражите (обн. ДВ, бр.55/2006 и измененията) и Заповед № РД 09-327/28.03.2019 г. на министъра на земеделието, храните и горите Съюзът на производителите на комбинирани фуражи е одобрена организация от Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ) да извършва обучения на операторите по цялата фуражна верига по предварително одобрена от БАБХ програма. Съюзът извършва обучения на теми свързани с хигиената и безопасността на фуражите от 2019 година, като съгласно чл. 26в, ал. 1 от Закона за фуражите операторите за задължени да организират и участват веднъж на три години в обучение, отнасящо се до дейността, която извършват.

През 2024 година са проведени общо 300 обучения на теми: „НАССР фуражи“, „Хигиена, качество и безопасност на фуражи“, „Хигиена и безопасност на фуражи при храненето на животни“, „Етикетиране на фуражи“. В обученията се засягат въпросите, относно възможността замърсените фуражи да са един от възможните пътища за пренос на заболявания, включително и високопатогенна инфлуенца по птиците. Общо обучените лица са 300 бр.

Всички обучени лица се предоставят на БАБХ, дирекция „Контрол на фуражите и СЖП“ за включването им в Регистъра на обучените лица по чл. 26в от Закона за фуражите. Регистърът е публичен и е достъпен на електронната страница на БАБХ.

Съюзът на производителите на комбинирани фуражи изпраща до своите членове информация, която да им бъде полезна за извършваната от тях дейност.

III. Заключение и изводи:

От предоставената информация е видно, че дейностите заложи в Плана се изпълняват в сътрудничество, съгласно компетенциите и правомощията на определените институции, не са отчетени сериозни затруднения, необходимост от осигуряване на допълнителни финансови средства и изменение на заложените мерки.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Във връзка с гореизложеното представям на Вашето внимание годишен доклад за извършените дейности през 2024 г., касаещи изпълнението на Решение № 261 от 04 април 2024 г. на Министерския съвет за одобряване на План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Високопатогенна инфлуенца по птиците в Република България, и моля за неговото одобрение. След Вашето одобрение

се предвижда годишният доклад да бъде публикуван на интернет страницата на МЗХ и да бъде изпратен по официален път до всички институции и организации включени в Плана, за сведение.

С уважение,

16.6.2025 г.

X

Стефан Бурджев

Заместник-министър

Signed by: Stefan Ivanov Burdzhev